



Göteborgs
Stad

Riktlinjer för Kompensationsåtgärder för ekosystemtjänster i plan- och exploateringsprojekt i Göteborgs Stad

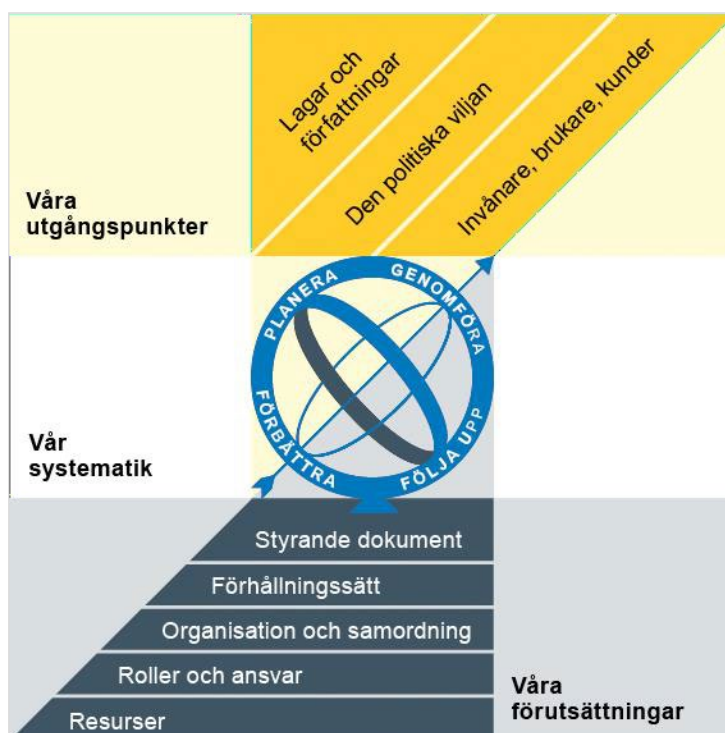
- Natur, rekreation och andra ekosystemtjänster

Reglerande styrande dokument

Policy
► Riktlinje
Regel
Anvisning
Rutin
Instruktion

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

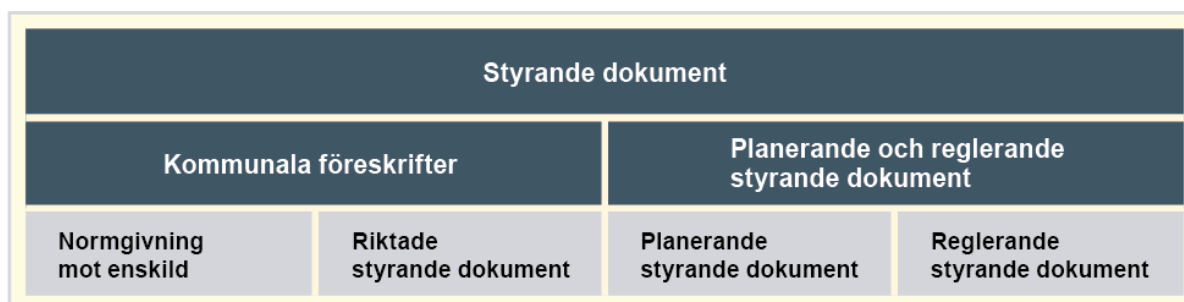


Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.



Dokumentnamn: Riktlinjer för Kompensationsåtgärder för ekosystemtjänster i plan- och exploateringsprojekt i Göteborgs Stad			
Beslutad av: Kommunfullmäktige	Gäller för: Nämnder och bolag	Diarienummer: 0765/17 (SLK-2023-00044)	Datum och paragraf för beslutet: 2017-06-15 § 12
Dokumentsort: Riktlinje	Giltighetstid: Tillsvidare	Senast reviderad: 2023-12-22	Dokumentansvarig: Stadsledningskontoret Avdelningschef Beslutsunderlag och utredning samt styrning
Bilagor: Rapport kompensationsåtgärder för ekosystemtjänster i plan- och exploateringsprojekt			

Innehållsförteckning

Inledning	3
Syftet med denna riktlinje.....	3
Vem omfattas av riktlinjen	3
Bakgrund	3
Lagbestämmelser	4
Vägledning och avsteg.....	4
Riktlinjer för frivillig kompensation i Göteborg.....	5

Inledning

Syftet med denna riktlinje

Dessa riktlinjer beskriver hur Göteborgs Stad ska arbeta med kompensationsåtgärder i plan- och exploateringsprojekt. Syftet med kompensationsåtgärder är att säkerställa att göteborgarna även i framtiden har tillgång till värdefulla natur- och rekreationsområden och andra ekosystemtjänster samtidigt som staden växer. Kompensationsåtgärderna är också ett viktigt verktyg i arbetet med att uppfylla miljö kvalitetsmålen.

Kompensationsåtgärder innebär att funktioner och värden som förloras vid en exploatering kompenseras genom olika åtgärder. En kompensationsåtgärd kan vara det som möjliggör en annars alltför dåligt miljöanpassad exploatering, men det får inte rättfärdiga en olämplig exploatering.

Vem omfattas av riktlinjen

Denna riktlinje gäller tillsvidare för stadens nämnder och bolag.

Riktlinjerna beskriver hur kompensationsåtgärder ska tillämpas i samband med kommunens plan- och exploateringsarbete, främst vid framtagande av detaljplaner. Även mer övergripande planering och bygglov kan beröras.

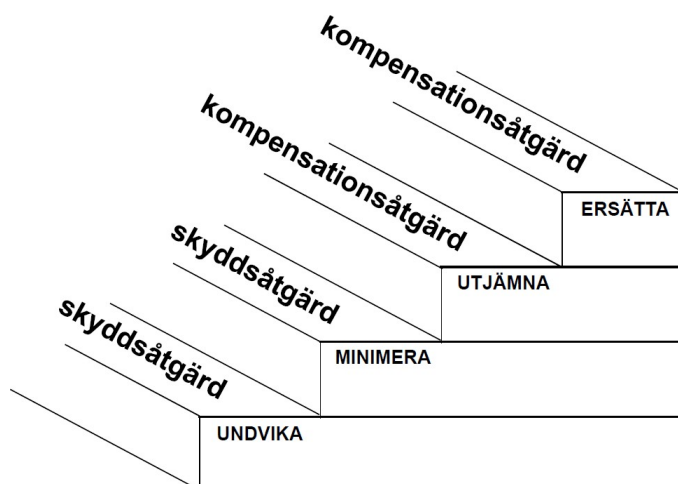
De värden som ska kompenseras är ekosystemtjänster/funktioner som kan finnas i ett exploateringsområde. Ekosystemtjänster är nyttigheter som naturen förser oss med, till exempel mat, klimatreglering, luft- och vattenrening, rekreativa värden, biologisk mångfald, närings- och vattencykler.

Bakgrund

Staden har arbetat systematiskt med kompensationsåtgärder sedan 2008/2009 efter en kommunfullmäktigemotion om ”Sans och balans” som antogs 2001.

Kompensationsåtgärder innebär att funktioner och värden som går förlorade vid en exploatering kompenseras. Det kan ske genom åtgärder inom planområdet eller på en annan plats i kommunen. Tanken är att exploateringar som leder till att ett värde skadas eller försvinner också ska bekosta åtgärder som återskapar eller ersätter detta värde på en annan plats. Vid exploateringar ska man i första hand försöka undvika eller minimera negativ påverkan, genom skyddsåtgärder. Först om inte detta är möjligt ska kompensation övervägas. Man bör utgå från följande modell där punkt 1-2 är skyddsåtgärder och 3-4 är kompensationsåtgärder.

Kompensationsstrappan/åtgärdstrappan:



Exempel på kompensationsåtgärder:

- ett uppvuxet träd ersätts med flera yngre, på samma plats eller på annan plats.
- en kvalitet i en rekreationsmiljö ersätts med en annan kvalitet (en stor yta ersätts med bättre kvalitet eller tillgänglighet, en utsikt ersätts med en vattenspegel).
- ett grönområde ersätts med skydd och skötsel av ett annat.

Lagbestämmelser

Plan- och bygglagen reglerar användningen av vissa skyddsåtgärder men ger begränsade möjligheter att ställa krav på kompensationsåtgärder i samband med detaljplaner. En del kompensationsåtgärder kan sammanfalla med åtgärder som krävs även av andra skäl och som kan säkras med hjälp av plan- och bygglagen. Andra åtgärder får lösas på annat sätt och frivillig väg, både av staden och av andra aktörer. I vissa planer krävs kompensation enligt miljöbalken eller artskyddsförordningen. Denna kompensation är juridiskt tvingande och bör hållas skild från frivilliga kompensationsåtgärder. Dock kan vissa åtgärder vara gemensamma, överlappa eller tangera varandra och då räknas båda syftena tillgodo. Åtgärder som ska kompenseras enligt miljöbalken/artskyddsförordningen ska inte dubbelkompenseras enligt dessa riktlinjer.

Vägledning och avsteg

Bedömningsarbetet leds av stadsbyggnadsförvaltningen men görs i nära samarbete med övriga berörda förvaltningar som en integrerad del av planarbetet. Även externa eller privata exploitörer bör vara med i diskussionen på ett tidigt stadium för att uppnå en större förståelse för och enighet om eventuella kompensationsåtgärder. Riktlinjerna omfattar hela kommunen, det vill säga både kvartersmark och allmän platsmark. Metoden beskrivs mer detaljerat i rapporten ”Kompensationsåtgärder i plan- och exploateringsprojekt i Göteborgs Stad - natur, rekreation och andra ekosystemtjänster” samt checklistan

”Bedömning av behov av kompensationsåtgärder – ekosystemtjänster inklusive rekreation och biologisk mångfald”. Denna riktlinje bör tillämpas tillsammans med arbetsmetoden för grönytefaktorer.

Riktlinjer för frivillig kompensation i Göteborg

Miljömässiga värden som riskerar att skadas vid en exploatering ska i första hand skyddas genom att undvika eller minimera skada. Om detta inte är möjligt ska skadan kompenseras enligt följande riktlinjer:

- Kompensation bör diskuteras tidigt i plan- och exploateringsprocessen. Kompensationen utgår från platsens funktioner för ekosystemtjänster inklusive rekreation och biologisk mångfald. Kompensationen ska i första hand bygga på närhetsprincipen: nära i funktion, plats och tid och ha minst samma värde. Kompensationsbehovet avgörs utifrån en bedömning av hur värdefulla funktionerna är och hur stor påverkan blir. Värdet sätts i relation till omgivningen.
- Som riktpunkter för när kompensation krävs gäller följande: Ett litet värde behöver inte kompenseras. Ett måttligt värde bör kompenseras om det skadas mer än lite (det vill säga måttlig eller stor påverkan). Ett stort värde bör alltid kompenseras om det skadas. Även flera små värden som skadas lite kan behöva kompenseras. Omfattningen av kompensationsåtgärden ska spegla det förlorade värdet hos den skadade funktionen. Kompensationsåtgärden måste också vara ekonomiskt rimlig i förhållande till nyttan.
- Genomförandet av kompensationsåtgärder kan hanteras på olika sätt: genom plan- och bygglagens bestämmelser i vissa fall, på frivillig väg eller mer bindande för Göteborgs Stad.
 - Om Göteborgs Stad äger marken ska riktlinjerna för kompensationsåtgärder tillämpas.
 - Om Göteborgs Stad inte äger marken bör åtgärderna frivilligt regleras/beskrivas i exploateringsavtal med exploatör eller markägare.

Dessa riktlinjer bör tillämpas tillsammans med arbetsmetoden för grönytefaktorer.